

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona - Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/10), na prijedlog Ministarstva za pravosuđe i upravu, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 164. sjednici, održanoj dana 21.07.2022. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Prima se na znanje Izvještaj o radu Kantonalnog zavoda za pravnu pomoć u Zenici za 2021. godinu.

II.

Izvještaj iz tačke I. ovog zaključka upućuje se u dalju skupštinsku proceduru.

III.

Ovaj zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02- _____ /22
Datum, 21.07.2022. godine
Z e n i c a

**PREMIJER
po ovlaštenju**

Spahija Kozlić

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo za pravosuđe i upravu,
1x Stručna služba Skupštine,
1x Kantonalni zavod za pravnu pomoć u Zenici,
1x a/a.

I Z V J E Š T A J

**o radu Kantonalnog zavoda za pravnu pomoć u Zenici
za period od 01.01.2021. do 31.12.2021. godine**

Zenica, januar 2022. godine

I - UVOD

Obaveza podnošenja godišnjeg izvještaja o radu Kantonalnog zavoda za pravnu pomoć Vladi i Skupštini Zeničko-dobojskog kantona propisana je članom 29. stav 2. Zakona o pružanju besplatne pravne pomoći ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 1/14) kao i članom 95. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH" broj: 35/05).

Kantonalni zavod za pravnu pomoć Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu Zavod) je osnovan 2005. godine sa ciljem osiguranja primjene najvišeg nivoa međunarodno

priznatih prava i sloboda zagaranovanih Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, (naročito člana 6. Konvencije), a čije odredbe je Bosna i Hercegovina kao članica Vijeća Evrope od aprila 2002. godine, dužna primjenjivati, a za koje aktivnosti je prema članu II A. 2., stav 1. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine (Amandman 5) odgovorna i Federacija Bosne i Hercegovine i kantoni. Pravni osnov njegovog osnivanja bio je Zakon o Kantonalnom zavodu za pravnu pomoć ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 5/05). Cilj njegovog osnivanja bio je pružanje besplatne pravne pomoći licima lošeg imovnog stanja. Isti cilj zakonodavca je ostao i nakon stupanja na snagu Zakona o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 13/08-prečišćeni tekst i 3/10), a kojim Zakonom se Zavod u organizaciji kantonalne uprave definiše kao samostalna upravna organizacija. Njegova nadležnost je propisana članom 27. Zakona o pružanju besplatne pravne pomoći.

Organizacija i način funkcionisanja Zavoda regulisani su Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Zavoda, a čiji pravni osnov za donošenje je bio Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine. Navedenim Pravilnikom je predviđeno 11 uposlenika, a popunjenost u navedenom izvještajnom period bila je 8 uposlenika, od čega 6 državnih službenika i dva namještenika.

Ova samostalna upravna organizacija funkcionise kroz tri organizacione jedinice i to:

1. Sektor za parnični postupak
2. Sektor za krivični postupak
3. Sektor za krivični postupak za maloljetnike.

Zavod pruža besplatnu pravnu pomoć prema uslovima i kriterijima propisanim Zakonom o pružanju besplatne pravne pomoći kao i Pravilnikom o obavljanju uredovnih dana („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 2/14). Ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć moguće je po dva osnova i to po osnovu statusa i po osnovu lošeg imovnog stanja. Po osnovu statusa to pravo ostvaruju: korisnici stalne novčane pomoći ostavarene prema propisu o socijalnoj zaštiti, djeca, lica kojima je oduzeta poslovna sposobnost i duševno oboljela lica smještena u zdravstvenu ustanovu, penzioneri koji primaju najnižu penziju, žrtve nasilja u porodici i nasilja u zajednici, žrtve silovanja tokom rata u BiH, nezaposleni demobilisani borci, članovi porodica šehida, poginulih boraca, ratni vojni invalidi i dobitnici ratnih priznanja i odlikovanja, lica pod međunarodnom zaštitom i civilne žrtve rata. Korisnici usluga Zavoda su i lica za koja sud, na njihov zahtjev, u krivičnom postupku ocjeni da prema svom imovnom stanju ne mogu snositi troškove odbrane.

Da bi dokazale svojstva pripadnika navedenih kategorija, stranke su dužne dostaviti potrebnu dokumentaciju:

- uvjerenja o statusu, odnosno svojstvu, izdata od strane nadležnog organa,
- rješenja i uvjerenja izdata od strane državnih organa i drugih ustanova,
- čekove od primljene penzije i
- odluke suda i organa uprave.

Besplatna pravna pomoć koju građanima Kantona pružaju uposlenici Zavoda, ogleda se u davanju pravnih savjeta, sastavljanju različitih pravnih podnesaka (tužbe, žalbe, molbe, zahtjevi, predstavke, prigovori, prijedlozi, krivične prijave, vanredni pravni lijekovi, apelacije i drugo), zastupanje stranaka u svim parničnim, vanparničnim, izvršnim, upravnim i ostalim postupcima pred sudovima i drugim organima Zeničko-dobojskog kantona, odbrana i zastupanje u krivičnom i prekršajnom postupku punoljetnih i maloljetnih lica, te pružanje i drugih oblika pravne pomoći fizičkim licima kako bi se zaštitila njihova prava i interesi.

Usluge Zavoda koriste i centri za socijalni rad sa područja našeg Kantona i to u ostvarile procesne pretpostavke za vođenje sudskog postupka u situacijama propisanim Zakonom o parničnom postupku ("Službene novine FBiH", broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15),

Porodičnom zakonu FBiH („Službene novine FBiH“, broj 35/05, 41/05 i 31/14) i Zakonom o vanparničnom postupku (“Službene novine FBiH“, broj 2/98, 39/04, 73/05 i 80/14).

Rezultat rada i djelovanja Zavoda vidi se u boljoj pravnoj zaštiti siromašnih kategorija društva kao korisnika besplatne pravne pomoći, kao i na podizanju svijesti ljudi i institucija o važnosti ravnopravnog i nesmetanog pristupa pravdi i ostvarivanju prava na pravično suđenje. Da bi se što većem broju građana omogućilo ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć, Zavod, putem printanih i elektronskih medija i putem web stranice, kontinuirano vrši informisanje javnosti o ciljevima rada Zavoda, načinu, kriterijima i uslovima za ostvarivanje tog prava.

II - IZVRŠENJE CILJEVA

U 2021. godini je, kao i u prethodnim izvještajnim periodima, primarni zadatak ove samostalne upravne organizacije bio omogućavanje građanima koji ispunjavaju zakonom propisane uslove (imaju određeni zakonom propisani status i onima koji su slabog imovinskog stanja) da ostvare i zaštite svoja prava pred nadležnim organima u skladu s odredbama važećih zakonskih propisa. Ispunjenje ciljeva i zadataka koji su programom rada Zavoda za 2021. godinu postavljeni, može se sagledati kroz aktivnosti Zavoda i njegovih pojedinih sektora u posmatranom periodu.

1. Aktivnosti Kantonalnog zavoda za pravnu pomoć u periodu od 01.01.2021.godine do 31.12.2021.godine

I u 2022. godini će primarni zadatak ove samostalne upravne organizacije biti omogućavanje građanima koji ispunjavaju zakonom propisane uslove (imaju određeni zakonom propisani status i onima koji su slabog imovinskog stanja) da ostvare i zaštite svoja prava pred nadležnim organima u skladu s odredbama važećih zakonskih propisa.

Kantonalnom zavodu za pravnu pomoć u Zenici, u izvještajnom periodu, radi pružanja pravne pomoći se obratio ukupno 4527 stranaka , što je za 412 stranaka više nego u 2020. godini odnosno izraženo u procentima to iznosi za 10,01% više u odnosu na prethodni izvještajni period. Korisnici usluga Zavoda su bili iz svih općina našeg Kantona.

U navedenom periodu je formirano 697 predmeta, 122 predmeta više nego u 2020. godini, što procentualno iznosi 21,22%. Od toga je 487 parničnih predmeta i 210 krivičnih predmeta. U cilju rješavanja pravnih problema zbog kojih su se građani obraćali, pruženo je 4183 pravnih savjeta, što je za 506, odnosno procentualno izraženo, za 13,76% pravnih savjeta više nego u 2020. godini.

U izvještajnom periodu, pravni zastupnici Zavoda su u svojstvu branioca i punomoćnika učestvovali u 348 suđenja, što je za 110, odnosno procentualno izraženo za 46,22% više nego u 2020. godini. Od toga, u krivičnom postupku su učestvovali na 322 suđenja, a u parničnom postupku na 26 suđenja (rasprava).

Od tog broja, pravni zastupnici Zavoda (branioci/punomoćnici) su pred nadležnim pravosudnim organima bili angažovani, i to:

- pred Općinskim sudom u Zenici u 168 krivičnih i 19 parničnih suđenja
- pred Općinskim sudom u Visokom u 48 krivičnih suđenja i 2 parnična suđenja
- pred Općinskim sudom u Zavidovićima u 18 krivičnih suđenja i 2 parnična suđenja
- pred Općinskim sudom u Kaknju u 48 krivičnih suđenja i 3 parnična suđenja
- pred Općinskim sudom u Žepču u 8 krivičnih suđenja

- pred Općinskim sudom u Tešnju u 26 krivičnih suđenja
- pred Kantonalnim sudom u Zenici u 6 krivičnih suđenja.

Također su dvije braniteljice Zavoda koje posjeduju certifikat za postupanje u krivičnom postupku prema maloljetnim počiniocima krivičnih djela, učestvovala u 12 pripremnih postupaka koji su se vodili prema maloljetnicima, pred policijskim upravama i to: pred PU Tešanj u 1 krivična predmeta i pred PU Kakanj u 2 krivičnih predmeta i pred PU Zenica u 9 krivičnih predmeta.

Pred Kantonalnim tužilaštvom je braniteljica Zavoda učestvovala u istragama u 2 krivična predmeta.

U izvještajnom periodu, prema Programu rada Zavoda za 2021. godinu i prema Pravilniku o uredovnim danima („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“ broj 2/14) i utvrđenom rasporedu, stručni saradnik za parnični postupak je odlazio u sve općine Zeničko-dobojskog kantona koje su obezbjedile materijalne resurse, i po principu „uredovnih dana“ pružao pravnu pomoć građanima lošeg imovnog stanja u mjestu njihovog prebivališta. U 2021. godini su uredovni dani organizovani u Tešnju, Maglaju, Usori, Doboju-jugu, Zavidovićima, Žepču, Visokom, Varešu, Brezi i Kaknju. U proteklom periodu se pokazalo da je naročito značajan rad u lokalnim zajednicama, koji smo provodili u vidu održavanja “uredovnih dana”, gdje je evidentno da tom prilikom veliki broj građana, a naročito socijalno ugroženih, dobije besplatnu pravnu pomoć u vidu potrebne pravne informacije, pravnog savjeta ili zastupanja u postupku za koji se utvrdi osnovanost i opravdanost za vođenje istog. Kao i prethodnih godina tako i u 2021. godini su, građanima koji žive izvan Zenice, pravne usluge neposredno pružali i pravni zastupnici Zavoda, na način da su sa istima ostvarivali kontakte u mjestu sjedišta suda u općinama gdje su odlazili na suđenja. Građani koji stanuju na području izvan sjedišta Zavoda, obraćali su se za pravnu pomoć uposlenicima Zavoda i lično, dolaskom u Zavod, kao i putem telefona i e-maila.

Zavod je tokom 2021. godine pružao besplatnu pravnu pomoć iz svih oblasti građanskog prava, na način da su uposlenici Zavoda sačinjavali podneske građanima ili ih zastupali u svojstvu punomoćnika u sudskim postupcima. Najviše usluga u navedenoj oblasti prava je pruženo iz domena porodičnog prava i radnog prava. Zatim, po brojnosti slijede usluge iz oblasti socijalnog, penzionog i invalidskog prava.

Iz oblasti porodičnog prava, pravna pomoć se uglavnom odnosila na preduzimanje pravnih radnji za razvod braka, utvrđivanje obaveze izdržavanja maloljetne djece, ostvarivanje roditeljskog staranja nad malodobnim djetetom, utvrđivanje očinstva, izvršavanje sudskih odluka u vezi izdržavanja djece. Broj korisnika usluga koje su se Zavodu obratile zbog fizičkog i psihičkog nasilja bračnog i vanbračnog partnera, kao i nasilja prema maloljetnoj djeci je u porastu u odnosu na prethodnu godinu.

U oblasti radnog prava su pružane usluge osobama koje su se Zavodu obraćale iz razloga što im od strane poslodavaca nisu uplaćivani doprinosi za penzijsko i invalidsko, kao i zdravstveno osiguranje, te su time bili onemogućeni ostvariti pravo na naknadu od Kantonalnog zavoda za zapošljavanje kao i pravo na zdravstvenu zaštitu. Znatno broj usluga besplatne pravne pomoći u oblasti radnog prava se kao i prethodnih godina odnosio na preduzimanje pravnih radnji zbog otkaza ugovora o radu od strane poslodavca, najčešće u privatnom sektoru, a koje pravne radnje su često bile vezane i za ostvarivanje prava na otpremninu i ostvarivanje prava na osnovu nezaposlenosti kod Kantonalnog zavoda za zapošljavanje. Zatim su i neisploćivanje plata radnicima, nepoštivanje ugovora o radu, neplaćen prekovremeni rad, loša zaštita na radu i rad na crno, bili razlozi zbog kojih su se obespravljani radnici obraćali Zavodu za pravnu pomoć. Znatno je broj slučajeva koji su bili

predmet pravne obrade Zavoda, da poslodavci ne ispunjavaju svoje zakonske obaveze uplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, pa određene kategorije lica i pored ispunjavanja zakonskih uslova za penziju, ne mogu ostvariti to svoje pravo, jer im staž nije uplaćivan više godina. Shodno tome, oni jedino u sudskim postupcima mogu ostvarivati svoje pravo. Zavod je pružao pravne usluge i licima koja nisu mogla redovnim putem ostvariti pravo na porodičnu i invalidsku penziju.

U oblasti socijalnog prava, kao i prethodnih godina, najveći broj zahtjeva građana se odnosio se na ostvarivanje prava na stalnu socijalnu pomoć, jednokratnu novčanu pomoć, prava na ortopedski dodatak, tuđu njegu i pomoć. Veliki broj zahtjeva se odnosio na ulaganje pravnog lijeka, žalbe, na negativna rješenja centara za socijalni rad, zbog nepriznavanja prava na ličnu invalidninu, prava na naknadu za tuđu njegu i pomoć i ortopedski dodatak, a iz razloga malog stepena procjenjene invalidnosti.

Pružaooci besplatne pravne pomoći ovog Zavoda su u 2021. godini, kao i svih prethodnih godina, sačinjavali molbe za odgodu plaćanja ili, u opravdanim slučajevima, sačinjavali prigovore zbog zastare potraživanja građanima koji su se obratili Zavodu za besplatnu pravnu pomoć jer su tuženi zbog neplaćanja komunalnih usluga.

U oblasti krivičnog prava, Zavod je pružao usluge na način da su svi sudovi sa područja Kantona, rješenjem postavljali pravne zastupnike Zavoda za braniocce osumnjičenim i optuženim osobama. Poslovi branioca podrazumijevaju uvid u tužilački spis, razgledanje i kopiranje dokaza u Tužilaštvu (iznimno i u sudu), prikupljanje informacija od strane optuženog ili osumnjičenog a u cilju pripremanja koncepta i strategije odbrane, prikupljanje bitnih podataka i dokaza koji će se predložiti u fazi odbrane optuženog na glavnom pretresu, posjeta osumnjičenim i optuženim osobama u pritvoru u cilju pripreme odbrane, učestvovanje na sudskim ročištima u svojstvu branioca optuženog, razmatranje mogućnosti zaključenja sporazuma sa Tužilaštvom, istraživanje svih činjenica koje mogu biti od uticaja na odbranu optuženog, sačinjavanje podnesaka prema nadležnim institucijama u fazi pripremanja odbrane, izjavljivanje žalbi na odluke suda i sve druge radnje koje je porebno preduzeti da bi se stručno i savjesno izvršili poslovi branioca u sudskom postupku.

Pravni zastupnici Zavoda su u izvještajnom periodu pružali pravnu pomoć u svojstvu branilaca u krivičnim postupcima, gdje su predmet izvršenja bila krivična djela kako lakšeg profila, tako i najteža krivična djela, kao što su neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga, posjedovanje i omogućavanje uživanja opojnih droga, razbojništvo, razbojnička krađa, teška krađa, šumska krađa, nasilje u porodici, izazivanje opće opasnosti, sprečavanje službene osobe u vršenju službene radnje, napad na službenu osobu u vršenju poslova sigurnosti, nasilničko ponašanje i druga krivična djela. Naročit angažman pravnih zastupnika Zavoda se ogledao u postupcima prema maloljetnim izvršiocima prekršaja, a po rješenjima sudova kojima su postavljani za braniocce po službenoj dužnosti.

1.1. Aktivnosti sektora za parnični postupak

U sektoru za parnični postupak, prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji Zavoda, pravne usluge građanima/strankama pružaju pomoćnica direktora za parnični postupak i stručni saradnik za parnični postupak. Međutim, zbog preobimnosti poslova u navedenom sektoru, osim pomoćnice direktora za parnični postupak i stručnog saradnika za parnični postupak, poslove prijema stranaka, pravnog savjetovanja i izrade podnesaka iz nadležnosti ovog sektora su obavljale i pomoćnica direktora za krivični postupak i stručna saradnica za krivični postupak.

Davanje pravnih savjeta iziskuje dosta radnog vremena, te se kvalitetnim i stručnim pravnim savjetom smanjuju neosnovana pokretanja različitih postupaka, samim time i

troškovi postupka, kao i opterećenost sudova i drugih organa nadležnih za rješavanje. Važno je napomenuti da pružanje ove vrste pravnih usluga nije uslovljeno lošim imovinskim stanjem niti pak statusom stranke. Često se dešava da, u situacijama kada postoji dobra volja i razumijevanje stranke koja se obratila za pravnu pomoć Zavodu sa određenim pravnim problemom, pravna zastupnica ovog Sektora uspostavi kontakt sa suprotnom strankom te kroz dijalog ili prepisku, posredujući među njima, nastoji istima pomoći da riješe nastali problem i izbjegnu sudski postupak. Takav način pravne pomoći je je mnogo efikasniji i ekonomičniji, kako za stranke tako i za sudove a i za ovaj Zavod.

U izvještajnom periodu je u ovom sektoru pruženo 4183 pravna savjeta. Pomoćnica direktora za parnični postupak je pravno posavjetovala 641 stranku, stručni saradnik za parnični postupak 2294 stranke, pomoćnica direktora za krivični postupak je dala 496 pravnih savjeta i stručna saradnica za krivični postupak je pravno posavjetovala 752 stranke iz oblasti građanskih prava.

U navedenom periodu je, u ovom sektoru, strankama sačinjeno ukupno 530 pravnih podnesaka i to: od strane pomoćnice direktora za parnični postupak 128 podnesaka, od strane stručnog saradnika za parnični postupak 229 podnesaka, od strane pomoćnice direktora za krivični postupak 55 i stručne saradnice za krivični postupak 118 pravnih podnesaka.

Među navedenim podnescima su 151 tužba, 107 žalbi, 35 odgovora na tužbu, 65 prijedloga, 26 molbi. Ostalih 146 podnesaka su prigovori, odgovori na žalbu, zahtjevi, urgencije, opomene pred tužbu, zahtjevi za oslobađanje od plaćanja sudskih troškova i dopisi.

Po vrsti tužbi, najbrojnije su bile, kao i u prethodnom izvještajnom periodu, tužbe za razvod braka, tužbe za određivanje starateljstva i izdržavanje malodobne djece, tužbe za izmjenu odluke o starateljstvu nad malodobnom djecom, tužbe za kontaktiranje malodobne djece sa roditeljem sa kojim dijete ne živi, tužbe za utvrđivanje bračne stečevine, tužbe za supružansko izdržavanje. U odnosu na prethodni izvještajni period je znatno povećan broj tužbi za pokretanje upravnog spora radi poništenja upravnih akata vezanih za socijalna, boračka i penziona prava, te tužbi za uplatu doprinosa PIO/MIO.

Najveći broj žalbi je sačinjen na rješenja PIO/MIO zbog nepriznavanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja građanima-osiguranicima. U usporedbi sa prethodnim izvještajnim periodom, znatno je povećan broj žalbi na rješenja prvostepenog organa radi nepriznavanja prava na stalnu socijalnu pomoć kao i broj žalbi na rješenja prvostepenog organa radi nepriznavanja prava na refundaciju novčanih sredstava plaćenih na ime zdravstvene usluge. Znatno broj žalbi je sačinjen na odluke ljekarske komisije o nepriznavanju prava na banjsko liječenje te žalbi na rješenja nadležnog organa starateljstva-centara za socijalni rad, a kojim rješenjima je strankama prestajalo pravo na ličnu invalidninu ili na tuđu njegu i pomoć, kao i pravo na ortopedski dodatak. Također su sačinjavane i žalbe na nalaz i mišljenje prvostepene ljekarske komisije kojima je utvrđen procenat oštećenja organizma ispod zakonskog minimuma.

Odgovori na tužbe su najčešće bili vezani za bračne i porodične odnose a povećan je i broj odgovora na regresne tužbe mikrokreditnih fondacija protiv korisnika kredita kao i broj odgovora na tužbe za isplatu duga po osnovu komunalnih djelatnosti.

Što se tiče prijedloga, najčešće su sačinjavani prijedlozi za izvršenje na osnovu izvršne isprave, izvršenje pravosnažnih presuda koje se odnose na izdržavanje malodobne djece, prijedlozi za određivanje ličnih odnosa sa malodobnom djecom, prijedlozi za prisilni smještaj duševno oboljelih lica u zdravstvenu ustanovu, prijedlozi za oduzimanje poslovne sposobnosti, prijedlozi za određivanje načina održavanja ličnih i neposrednih kontakata malodobne djece sa djedom i nanom i prijedlozi za povraćaj u pređašnje stanje.

Osim naprijed navedenih aktivnosti, rukovodilac ovog sektora-pomoćnica direktora za parnični postupak je, u ulozi punomoćnika, učestvovala u 26 parničnih suđenja (rasprava) iz raznih oblasti građanskog prava pred Općinskim sudom u Zenici.

Pomoćnica direktora za parnični postupak je na sudskim raspravama zastupala

korisnike usluga Zavoda kao neuke stranke u svojstvu punomoćnika, radi zaštite njihovih prava i interesa.

Općinski sud u Zenici ju je angažovao u parničnim postupcima radi zastupanja stranaka nepoznatog prebivališta/boravišta, u svojstvu privremenog zastupnika, u skladu sa Zakonom o parničnom postupku. Također je od istog suda, po službenoj dužnosti, u 18 parničnih predmeta, bila angažovana za zatupnika/punomoćnika za prijem pismena u Bosni i Hercegovini, a za stranke koje imaju poznato prebivalište izvan Bosne i Hercegovine. Zavod je postupanjem u ovakvim postupcima u znatnoj mjeri doprinjeo uštedi kantonalnog budžeta.

Učestvovala je i u vanparničnim postupcima, po zahtjevu Centra za socijalni rad u Zenici, a to su postupci oduzimanja roditeljskog prava, kao i postupci oduzimanja poslovne sposobnosti, koji postupci su regulisani Zakonom o vanparničnom postupku.

Njenim angažovanjem u ulozi pravnog zastupnika Zavoda (punomoćnika) u naprijed istaknutim sudskim postupcima, dao se doprinos uštedi kantonalnog budžeta, jer troškovi ovakvih postupaka padaju na teret budžeta u slučajevima kada se angažuju advokati, dok u slučajevima angažovanja pravnih zastupnika Zavoda nema izdvajanja iz budžeta za ovu vrstu troškova. Kroz naprijed navedene aktivnosti je uočena potreba za većim angažmanom uposlenika Zavoda u parničnom postupku. Zakonom o parničnom postupku koji je sada u primjeni je napušteno načelo pružanja pravne pomoći neukoj stranci, pa sudovi više nisu u obavezi da strankama pružaju pravnu pomoć u toku postupka, što može rezultirati, a često se to i događa, da stranka izgubi spor zbog nepoznavanja prava. Zbog toga su pravne usluge Zavoda neophodne svim građanima koji svoja prava i interese ostvaruju putem suda, a nemaju sredstava da angažuju advokata. Slijedom toga se strankama u Zavodu pruža pravna pomoć na način da ih zastupa pravna zastupnica Zavoda ili pak da im se sačine pismeni podnesci za pripremno ročište i za glavnu raspravu, a koje podneske stranke koriste u sudskom postupku.

U okviru Sektora za parnični postupak je organizovano pružanje besplatne pravne pomoći po principu „uredovnih dana“. Prema Programu rada Zavoda za 2021. godinu i prema Pravilniku o uredovnim danima i utvrđenom rasporedu, stručni saradnik za parnični postupak je i u 2021. godini, odlazio u Visoko, Vareš, Brezu, Kakanj, Tešanj, Maglaj, Usoru, Dobojug, Žepče i Zavidoviće i pružao besplatnu pravnu pomoć građanima lošeg imovnog stanja u mjestu njihovog prebivališta. Na taj način je u izvještajnom periodu pružio pravnu pomoć u 2523 slučaja. Sačinio je 229 pravnih podnesaka i pravno posavjetovao 2294 stranke. Sve to je doprinjelo poboljšanju ukupnih rezultata rada Zavoda u periodu za koji se ovaj izvještaj podnosi.

1.2. Aktivnosti sektora za krivični postupak

Sektor za krivični postupak, putem pravnih zastupnika/branilaca, preduzima radnje pred svim općinskim sudovima na području Zeničko-dobojskog kantona, pred Kantonalnim sudom u Zenici, pred Kantonalnim tužilaštvom Zeničko-dobojskog kantona, iznimno pred Vrhovnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine, učestvuje u svim fazama krivičnog postupka i vrši stručne poslove koji se odnose na odbranu i zastupanje osumnjičenih, odnosno optuženih i osuđenih osoba u krivičnom postupku u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, te drugim relevantnim pravnim propisima. Poslove branioca u ovom sektoru, u izvještajnom periodu su obavljale pomoćnica direktora za krivični postupak i direktorica Zavoda, koje su od strane sudova bile angažovane u 109 krivičnih predmeta kao branioci po službenoj dužnosti i to: pomoćnica direktora za krivični postupak u 47 predmeta a direktorica Zavoda u 62 predmeta.

U ulozi branioca po službenoj dužnosti su učestvovala u 223 krivičnih suđenja pred svim sudovima Zeničko-dobojskog kantona i to: pomoćnica direktora za krivični postupak u 104

suđenju, a direktorica Zavoda u 119 suđenja. Obzirom da posjeduje certifikat za postupanje u krivičnom postupku prema maloljetnim počiniocima krivičnih djela, direktorica Zavoda je učestvovala u 4 priprema postupka koji su se vodili prema maloljetnicima pred policijskim upravama i to: pred PU Kakanj u 2 krivična predmeta i pred PU Zenica u 2 krivična predmeta. Pred Kantonalnim tužilaštvom je direktorica Zavoda u ulozi branioca po službenoj dužnosti učestvovala u istragama u 2 krivična predmeta.

Što se tiče broja suđenja po pojedinim sudovima, stanje je sljedeće:

- pred Općinskim sudom u Zenici u 140 krivičnih suđenja,
- pred Općinskim sudom u Zavidovićima u 15 krivičnih suđenja,
- pred Općinskim sudom u Žepču u 7 krivična suđenja,
- pred Općinskim sudom u Kaknju u 39 krivična suđenja,
- pred Općinskim sudom u Visokom u 20 krivičnih suđenja,
- pred Katonalnim sudom u Zenici u 2 krivična suđenja.

U ovom sektoru je formirano i 45 krivičnih predmeta po zahtjevu stranaka. Radi se o predmetima u kojima su pomoćnica direktora za krivični postupak i stručna saradnica za krivični postupak sačinjavale podneske iz krivične oblasti za stranke kojima nije postavljen branilac po službenoj dužnosti nego su se stranke u ulozi osumnjičenih, optuženih i osuđenih osoba obraćale Zavodu, radi pravnih savjeta i sačinjavanja određenih pravnih podnesaka kao što su: krivične prijave, žalbe na krivične osuđujuće presude, zahtjevi za brisanje osude, prijedlozi Kantonalnom tužilaštvu za sklapanje sporazuma o priznanju krivnje, molbe za uslovni otpust, žalbe na rješenja o prekršaju, prijedlozi za povrat u predašnje stanje, molbe sudu za postavljanje branioca po službenoj dužnosti, molbe za prekid izdržavanja kazne zatvora, molbe za izdržavanje kazne zatvora pod elektronskim nadzorom.

U krivičnim predmetima formiranim u izvještajnom periodu u ovom sektoru su zastupljene razne vrste krivičnih djela a najzastupljenija su: neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga, posjedovanje i omogućavanje uživanja opojnih droga, šumska krađa, razbojništvo, razbojnička krađa, teška krađa, , izazivanje opće opasnosti, nasilničko ponašanje, zloupotreba položaja ili ovlasti.

Smatramo da nam je dužnost ukazati na ovu negativnu i opasnu pojavu, jer su takve osobe izvan okvira svakog ponašanja i njihov jedini cilj jeste domoći se novca za kupovinu droge i spremni su zaista sve učiniti za navedeni cilj. Pored toga što takvim osobama treba obezbjediti adekvatno liječenje, treba se pozabaviti uopšte sprečavanjem ove pojave.

Branilac ovog sektora, kao i direktorica Zavoda u svojstvu branioca, su radi pripremanja odbrane, po potrebi, posjećivale zatvorske i pritvorske jedinice pri Kazneno-popravnog zavodu u Zenici, a prisustovale su i sjednicama Vijeća Kantonalnog suda u Zenici u žalbenim postupcima, i uz sve to su vršile i uvide u krivične spise i kopiranje dokaza. Također su prikupljale informacije od strane optuženih branjenika a u cilju pripremanja koncepta i strategije odbrane u svakom predmetu ponaosob, razmatrale mogućnost zaključenja sporazuma o priznanju krivnje i dostavljanje Kantonalnom tužilaštvu prijedloga za zaključenje tih sporazuma. Također su vršile istraživanje svih činjenica i prikupljanje dokaza koji su mogli biti od uticaja na kvalitetniju odbranu optuženih osoba. Sačinjavale su pravne podneske prema nadležnim institucijama u fazi pripremanja odbrane, izjavljivale su žalbe na odluke suda i sve druge radnje koje je potrebno preduzeti da bi se stručno i savjesno izvršili poslovi branioca u krivičnom postupku.

Poslove pravnog savjetovanja, izrade pravnih krivičnih podnesaka u ovom sektoru je vršila i stručna saradnica za krivični postupak, uz naprijed navedene poslove iz nadležnosti sektora za parnični postupak.

1.3. Aktivnosti sektora za krivični postupak za maloljetnike

Osnovna djelatnost Sektora za krivični postupak za maloljetnike se sastoji u preduzimanju radnji, pred svim sudovima Zeničko-dobojskog kantona, Kantonalnim tužilaštvom i drugim organima i učestvovanju u svim fazama krivičnog postupka i vršenju stručnih poslova koji se odnose na odbranu i zastupanje maloljetnika koji su u sukobu sa zakonom.

U izvještajnom periodu, braniteljica u ovom Sektoru je bila zadužena sa 56 novih predmeta i to od strane sudova Zeničko-dobojskog kantona za odbranu po službenoj dužnosti je bila zadužena sa 49 krivičnih i 7 prekršajnih predmeta.

U strukturi krivičnih djela koja se branjenicima stavljaju na teret su najčešće krivična djela neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga, a imovinskog karaktera: krađa, teška krađa, razbojništvo i šumska krađa. U odnosu na prošlu godinu je povećan broj krivičnih djela ugrožavanje sigurnosti i krivičnih djela nasilje u porodici.

Prekršaji koji se maloljetnicima u izvještajnom periodu najčešće stavljaju na teret su iz oblasti bezbjednosti saobraćaja na putevima i iz oblasti narušavanja javnog reda i mira po članu 3.stav 1. tačka 2. i 3. Zakona o javnom redu i miru.

Braniteljica ovog Sektora je učestvovala u 99 suđenja pred sudovima Zeničko-dobojskog kantona, i to:

- pred Općinskim sudom u Zenici u 28 suđenja;
- pred Općinskim sudom u Zavidovićima u 3 suđenja;
- pred Općinskim sudom u Tešnju u 26 suđenja;
- pred Općinskim sudom u Kaknju u 9 suđenja;
- pred Općinskim sudom u Visokom u 28 suđenja,
- pred Općinskim sudom u Žepču u 1 suđenju
- pred Kantonalnim sudom u Zenici u 4 suđenja.

Obzirom da posjeduje sertifikat za postupanje u krivičnom postupku prema maloljetnim počiniocima krivičnih djela, učestvovala je u 8 priprema postupka koji su se vodili prema maloljetnicima pred policijskim upravama i to u PU Tešanj u 1 predmetu i u PU Zenica u 7 predmeta.

Radi obavljanja konsultacija sa branjenicima i pripremanja odbrane, posjećivala je zatvorske i pritvorske jedinice pri Kazneno-popravnim zavodu zatvorenog tipa u Zenici kao i zatvorske jedinice pri Kazneno-popravnim zavodu poluotvorenog tipa u Busovači. Uz sve to je vršila i uvide u krivične spise i kopiranje dokaza.

Ovaj sektor nije postojao od osnivanja Zavoda nego je naknadno formiran iz razloga stalnog porasta broja maloljetnih počinitelja prekršaja i krivičnih djela. Maloljetnička delikvencija je pojava o kojoj se dosta pisalo i analizirani su uzroci takvog ponašanja mladih, i smatramo da se prevencijom u jednom kontinuiranom procesu, u kojem se podrazumijeva angažman čitave zajednice, može doprinijeti sprečavanju ove nove i neželjne pojave u društvu.

Prema odredbama Zakona o krivičnom postupku F BiH, maloljetnici u sudskim postupcima koji se vode protiv njih, moraju imati branioca, a ta obaveza je propisana i naknadno donesenim Zakonom o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine. Formiranje ovog sektora se ukazalo opravdanim kako zbog pružanja pravne pomoći maloljetnicima koji su u sukobu sa zakonom, tako i zbog uštede u budžetu Kantona, jer su se dosada znatna budžetska sredstva izdvajala za angažovanje advokata za branioca po službenoj dužnosti u ovoj vrsti sudskih postupaka.

Važno je istaknuti da je Zavod u prethodnom periodu uspostavio dobru saradnju sa predstavnicima UNICEF-a u Bosni i Hercegovini te istima redovno dostavljamo podatke o

pruženoj pravnoj pomoći maloljetnim osobama, odnosno djeci, obzirom da je fokus njihovog rada i djelovanja na zaštiti prava i interesa djece.

III-NORMATIVNE AKTIVNOSTI

U 2021. godini Zavod nije imao planirane nikakve normativne aktivnosti. Stoga u izvještajnom periodu nije bilo programiranih niti pak neprogramiranih propisa koje donosi Vlada i Skupština Zeničko-dobojskog kantona, a da su se odnosili na oblast pružanja besplatne pravne pomoći.

IV-OCJENA STANJA, POSTIGNUTIH REZULTATA I PROGRAMSKA ORJENTACIJA

Sve aktivnosti koje je Zavod, prema Planu rada Zavoda za 2021. godinu provodio u izvještajnom periodu i koje su navedene u ovom izvještaju, su aktivnosti koje se očekuju i u narednom periodu. Glavni ciljevi Zavoda odnosit će se na pružanje pravne pomoći licima lošeg imovnog stanja, kako bi ostvarili neko svoje, na zakonu zasnovano, pravo i interes, kao i na zastupanje istih pred državnim organima i drugim institucijama, a posebno u krivičnim i parničnim postupcima pred nadležnim sudovima, budući da su uposlenici Zavoda svojom stručnošću, kvalitetom pruženih usluga i profesionalnošću zadobili povjerenje i ugled, kako kod građana našeg Kantona, tako i od strane nosilaca pravosudnih funkcija koji pravne zastupnike angažuju u sudskim postupcima. Zakonom o pružanju besplatne pravne pomoći su propisana prava i dužnosti pravnih zastupnika, obaveza čuvanja službene tajne i odgovornost zaposlenika Zavoda. Tim Zakonom je također propisano da su pravni zastupnici samostalni i nezavisni u vršenju svojih poslova i imaju pravo i dužnost da u okviru dobijenog ovlaštenja poduzimaju sve zakonite pravne radnje koje su po njihovoj ocjeni u interesu korisnika pravne pomoći. Kako je obaveza pravnih zastupnika da pružaju pravnu pomoć savjesno i stručno, u skladu s Ustavom, zakonom i drugim propisima, te u cilju postizanja kvaliteta usluga koje pruža Zavod, kao i kontinuiranog praćenja novih, i izmjena postojećih propisa, te praćenja sudske prakse, planirano je da se državni službenici Zavoda kontinuirano stručno usavršavaju pohađanjem seminara iz različitih oblasti prava. Međutim, zbog pandemije izazvane virusom Covid 19 i zbog propisanih mjera Kriznog štaba Federacije Bosne i Hercegovine, nije organizovan nijedan interaktivni seminar od strane Centra za edukaciju sudija i tužilaca Federacije Bosne i Hercegovine, UNDP, UNICEF i OSCE.

Potrebno je istaknuti da je Zavod član Mreže za koordinaciju pružalaca besplatne pravne pomoći u Bosni i Hercegovini, osnovane u okviru projekta „Pristup pravdi: Suočavanje sa prošlošću i izgradnja povjerenja za budućnost“ a pod pokroviteljstvom UNDP BiH. Zahvaljujući članstvu u ovoj Mreži, uposlenici Zavoda su u mogućnosti razmjenjivati informacije, znanja, iskustva i praksu sa svim članicama Mreže. Kroz ovu Mrežu je UNDP BiH Zavodu financirao uspostavu ELAS baze podataka i razvoj IT sistema, elektronsko vođenje predmeta koje pruža uštedu materijala i vremena i daje mogućnost jednostavnog statističkog pregleda i analize, te pohranjivanja, ažuriranja i pretraživanja predmeta. U okviru ovog projekta je uspostavljena i posebna web stranica putem koje se promovise rad Zavoda a također i informisanje, edukacija i komunikacija sa strankama, korisnicima usluga Zavoda.

Zahvaljujući profesionalnom radu svih uposlenika Zavoda u provođenju svojih zadataka, kao i angažovanošću branilaca/punomoćnika u krivičnim i parničnim predmetima, izvršavanjem postavljenih zadataka, postignuti su maksimalni rezultati i efikasnost, a o

kvalitetu i profesionalnosti branilaca i punomoćnika najbolje govori činjenica njihovog angažovanja od strane svih sudova Kantona.

Potrebno je istaknuti da je ovaj Zavod u 2021. godini, angažmanom pravnih zastupnika, u postupcima pred svim sudovima Zeničko-dobojskog kantona (za koje potrebe su prije osnivanja Zavoda angažovani isključivo advokati i plaćani su iz budžetskih sredstava Kantona) ostvario uštede u budžetu Zeničko-dobojskog kantona u iznosu od 165.588,00 KM. Bitno je napomenuti da se u ovaj iznos nije uračunao PDV, a koji porez advokati pri izradi troškovnika obavezno obračunavaju. Nadalje je bitno istaknuti činjenicu da su svim drugim aktivnostima, državni službenici Zavoda ostvarili uštede za građane tj. korisnike usluga Zavoda u iznosu od 265.190,00 KM, odnosno da su oni svojim angažovanjem i preduzimanjem potrebnih pravnih radnji uštedjeli građanima taj iznos, jer bi građani bez tog angažovanja, te iznose morali platiti punomoćnicima-advokatima. Dakle, ukupne uštede koje su državni službenici Zavoda ostvarili kroz svoje aktivnosti u izvještajnom periodu, broičano se mogu izraziti kao iznos od **430,778,00 KM**.

Bez obzira na iznos ušteda koje uposlenici Zavoda ostvaruju u Budžetu Kantona, Vlada i Skupština Zeničko-dobojskog kantona, od samog osnivanja Zavoda, kontinuirano podržavaju njegov rad te na taj način za svoje građane osiguravaju primjenu najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda zagarantovanih Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. I u narednom periodu glavni ciljevi i zadaci Zavoda bit će pružanje stručne i kvalitetne pravne pomoći, pravna zaštita korisnika usluga besplatne pravne pomoći omogućavanjem njihovog ravnopravnog pristupa pravdi, doprinos jačanju zakonitosti, vladavine prava, profesionalan i stručan angažman pravnih zastupnika Zavoda u krivičnim i svim drugim postupcima pred nadležnim sudovima i drugim organima i institucijama.

Branioци/punomoćnici Zavoda će, kao i do sada pored kontinuiranog stručnog usavršavanja i angažovanja u krivičnim i parničnim postupcima, raditi i na održavanju dobrih profesionalnih odnosa sa svim sudovima na području Kantona i Kantonalnim tužilaštvom, kao i sa drugim organima, institucijama i ustanovama, a sve u cilju davanja svog doprinosa efikasnosti pravosuđa i vladavini prava.

U cilju razmjene informacija i prakse u oblasti besplatne pravne pomoći i postizanja viših standarda u pružanju pravne pomoći, te u cilju praćenja prakse primjene zakonskih odredbi u određenim pravnim oblastima i analize potreba građana da ostvaruju svoja prava i obaveze rješavaju uz pružanje besplatne pravne pomoći, Zavod će u skladu sa odredbama Zakona opuštanju besplatne pravne pomoći, i u narednom periodu ostvarivati i proširivati saradnju sa drugim zavodima za besplatnu pravnu pomoć, nevladinim organizacijama, centrima za socijalni rad, jedinicama lokalne samouprave i drugim organima. Značajno je napomenuti da ovaj Zavod, na traženje Visokog sudskog i tužilačkog vijeća dostavlja periodične izvještaje o radu, u cilju izrade sveobuhvatne informacije o pravosudnom sistemu Bosne i Hercegovine koji se dostavlja Evropskoj komisiji za efikasnost pravosuđa (CEPEJ), kao i UNICEF-u u Bosni i Hercegovini koji prati ostvarivanje prava djece u Bosni i Hercegovini.

V – UTROŠENA FINANSIJSKA SREDSTVA

Kantonalni zavod za pravnu pomoć Zeničko-dobojskog kantona Zenica u cjelosti se finansira iz Budžeta Zeničko-dobojskog kantona. U tabeli koja slijedi je prikazana struktura Budžeta Zavoda za 2021. godinu.

Vrsta rashoda	Budžet za	Izvršenje budžeta	Procenat
---------------	-----------	-------------------	----------

	2021.godinu	za 2021.godinu	2/1x100
Bruto plaće i naknade	296.420	231.662	78,2 %
Naknade troškova zaposlenih	33.248	21.356	64,2 %
Doprinosi poslodavca	31.211	24.325	77,9%
Materijalni troškovi	17.370	16.994	97,8%
Putni troškovi	1.000	851	85,1%
Izdaci za energiju	8.000	5.387	67,3%
Izdaci za komunalne usluge	450	0	0%
Nabavka materijala	2.520	4.747	188,4%
Izdaci za usluge pr. i goriva	0	0	0%
Unajmljivanje imovine,opr.	0	0	0%
Izdaci za tekuće održavanje	1.800	2.145	119,2%
Izdaci osiguranja	0	0	0%
Ugovorene usluge	3.600	3.865	107,40%
UKUPNO	378.249	294.337	77,8%

Odobreni Budžet za Zavod je iznosio 378.249 KM a ukupno izvršenje budžeta za 2021.godinu iznosi 294.337 KM, što čini 77,8% od ukupnih sredstava odobrenih Budžetom. Navedeni procenat izvršenja Budžeta govori u prilog činjenici da se Kantonalni zavod za pravnu pomoć u svakom segmentu pridržava Zakona o izvršenju budžeta kao i uputa Ministarstva finansija o prilikama i raspoloživosti sredstava. U iskazanom izvršenju budžeta najveći dio rashoda odnosi se na plaće i naknade uposlenih, što čini najveći dio izvršenja budžeta i to za 8 uposlenika. Sredstva za plaće i naknade plaća planirana su po Zakonu o plaćama i naknadama u organima vlasti Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“ broj: 1/18).

Zenica, 28.01.2022. godine

Direktorica

Azra Moćević

